

TĚHOTENSTVÍ, DĚTI 18. 10. 2016

Muž na mateřské dovolené může s dítětem navázat výjimečný vztah

V květnu roku 2016 byla v České republice schválena tzv. otcovská dovolená, kdy novopečení tatínci budou mít možnost čerpat po narození potomka sedm...

Právo využít mateřskou dovolenou otcem je v České republice možné od roku 2011. V ostatních zemích EU však této možnosti, na rozdíl od naší republiky, využívá mnohem vyšší procento mužů. V České republice tvoří otcové na mateřské dovolené asi jen 1 - 3 % osob. Z tradičního vnímání ženské a mužské role to tedy spíše u nás vypadá tak, že muži dávají spíše přednost roli zajišťovatele rodiny a nositele zábavy, než starosti o základní péči o dítě.

S dítětem doma tedy většinou zůstává matka, která odchází ze zaměstnání na mateřskou dovolenou šest týdnů před porodem a vrací se po dvou až třech letech. Takovýto model je u nás poměrně pevně zakořeněn. Mužů, kteří však mají zájem o péči o dítě a chtějí být **otcem na mateřské dovolené**, postupně přibývá.

Novinka v ČR - Otcovská dovolená

V květnu roku 2016 byla v České republice schválena tzv. otcovská dovolená, kdy novopečení tatínci budou mít možnost čerpat po narození potomka sedm dnů placené dovolené ve výši 70% vyměřovacího základu. Vybrat otcovskou dovolenou si budou moci kdykoliv do 6 týdnů od narození dítěte. Takováto otcovská dovolená je v zemích EU běžným standardem a i v naší republice tuto myšlenku většina lidí podporuje. Otcové chtějí být bezprostředně po porodu dítěte se svojí ženou

doma, ale dříve za tímto účelem čerpají svoji dovolenou na zotavenou. Obvykle situace bývala taková, že po porodu si bralo 57% otců dovolenou a dalších 16% řešilo tuto situaci zajištěním si neplaceného volna ze zaměstnání.

Otcovská dovolená podporuje navázání pouta mezi otcem a dítětem již v prvopočátcích potomkova života a také motivuje muže, aby se více do péče o dítě zapojili. Obecně tato možnost přispívá k celkově **větší soudržnosti rodiny**.

Nastoupení muže na mateřskou dovolenou

Mužům, kteří teoreticky mají zájem o každodenní aktivní péči o dítě, brání v nástupu na mateřskou dovolenou většinou materiální záležitosti. Mívají obavu o ztrátu zaměstnání a možnost kariérního postupu. Tyto ekonomické důvody jsou velmi dobře pochopitelné a z obdobného důvodu si i většina žen nepřeje, aby otec dítěte svoje zaměstnání opustil.

V současné době však mužů, kteří chtějí být doma s dítětem na mateřské dovolené, přibývá. Motivací je zapojit se do **péče o rodinu a o dítě**. Ve většině případů rodin zůstává doma pouze jeden z rodičů, ovšem rodičovskou dovolenou mohou čerpat oba rodiče. Pokud má žena lepší finanční podmínky v zaměstnání, pak i v takovýchto případech po dohodě nastupuje na mateřskou dovolenou otec.

Proč u nás není větší procento mužů na mateřské dovolené?

Tradiční zakořenění rozdělení rolí, kdy muž je živitelem rodiny a žena se stará o děti a domácnost, je u nás stále silně zakořeněna. Přestože je hodně lidí, kteří tento stereotyp mění, je i mnoho těch, kteří nechtějí měnit zaběhnuté řády nebo ani nevidí důvod ke změnám.

Rodičovství by však mělo být rozhodně vnímáno jako **záležitost obou rodičů dítěte**, a oba by se měli podílet na výchově svého potomka v největší možné míře rovným dílem.

Ukazuje se také, že mezi hlavní faktory, které hrají roli při rozhodování o tom, kdo zůstane na mateřské dovolené, patří finanční situace rodiny a spokojenost se stávající pracovní situací. Je-li rodina závislá na měsíčních příjmech, což je celkem obvyklá situace, pak většinou na mateřskou dovolenou odchází ten z rodičů, který vydělává méně. V České republice je častější situací, že větší příjmy v rodině má muž a tedy na mateřskou dovolenou nastupuje žena.

Podmínky pro nástup otce na mateřskou dovolenou

Ne vždy mají matky **nárok na příspěvek na mateřské dovolené**. Může jít o krátkodobě zaměstnané osoby, studentky nebo OSVČ, které neplatí a neplatily nemocenské pojištění. V takovémto případě může o příspěvek zažádat otec dítěte.

Zaměstnavatel je povinen žádosti otce vyhovět. Otec je chráněn proti propuštění ze zaměstnání a má nárok vrátit se zpět do práce na svoji původní pozici, ve které pracoval. Otci na mateřské dovolené nemůže dát zaměstnavatel ze zákona výpověď. **Muž na mateřské dovolené** má stejné podmínky jako žena, může být s dítětem doma od narození do jeho tří let věku.

Někteří otcové však mívají obavy z nástupu na mateřskou dovolenou, protože mají strach z nejistoty. Jen obtížně si někteří z nich představují, že se zvládnou o dítě dobře postarat. V takovýchto případech je dobré, aby matky otce nestresovali a ponechali je, aby si našli vlastní přístup k výchově a péči o dítě. Pomoci v začátcích mohou i různé organizace, podporující aktivní otcovství u nás.

Obtížná a stresující situace, kdy na mateřskou dovolenou nastupuje muž, mnohdy může být i pro matku dítěte. Pro tu totiž nemusí být vždy jednoduché přenechat roli rodiče na mateřské dovolené otci, proto je vhodné celou situaci dopředu pečlivě zvážit a rozhodnout, kdy a jak otec na mateřskou dovolenou nastoupí.

Dříve se někteří muži za to, že zůstávají na mateřské dovolené doma s dítětem, styděli, v posledních letech se však „muž na mateřské“ stává trendem a tak se i vnímání této situace společností zlepšuje. Zájem o nastoupení na mateřskou dovolenou projevuje u nás stále vyšší procento otců. Otec, stejně jako matka, může pečovat o dítě, uspávat ho, krmit, prozkoumávat s ním okolí domova, chodit na kurzy plavání apod.

V některých případech zůstává s dítětem doma otec proto, že matka se dítěte vzdá. V takovém případě zůstává otec na mateřské dovolené jako **samoživitel**. Stejný případ nastává v případě úmrtí matky, případně otci může dítě v některých případech připadnout také po rozvodu.

Čerpání mateřské dovolené otcem

Pokud chce muž nastoupit na mateřskou dovolenou, platí pro něj stejné podmínky jako pro ženu. Tedy musí mít před nástupem na peněžitou pomoc v mateřství (dále jen PPM) odpracovaných 270 kalendářních dnů, být účasten na nemocenském pojištění v době nástupu na PPM. Otec však může žádat až na základě **písemné dohody, kterou uzavře s matkou dítěte**. Tyto tiskopisy je možné vyzvednout přímo na OSSZ nebo nalézt na stránkách ČSSZ. Otec může obvykle nastoupit na mateřskou po uplynutí šestinedělí, tedy od počátku 7.týdne po porodu dítěte.

Žena pobírá peněžitou pomoc v mateřství od počátku 6. - 8. týdne před očekávaným porodem.

Na peněžitou pomoc v mateřství má nárok pojištěnec, který pečuje o dítě a je otcem dítěte nebo manželem ženy, která dítě porodila. Vedle splnění základních podmínek je uzavření písemné dohody se ženou, že bude o dítě pečovat. V této dohodě musí být uveden den, od kterého bude pojištěnec o dítě pečovat, den porodu a podpis matky musí být úředně ověřen. Datum, od kterého bude pojištěnec pečovat, nesmí předcházet datu úředního ověření, ani nesmí spadat do období, kdy matka ještě čerpala peněžitou pomoc v mateřství. Nejkratší doba, po kterou lze dohodu o převzetí péče uzavřít, je **7 kalendářních dnů po sobě jdoucích**.

PPM může být muži poskytována nejdéle po dobu 22 týdnů. Společně s dohodou podepsanou matkou dítěte dokládá ještě **Žádost o peněžitou pomoc v mateřství při převzetí dítěte do péče**, prostřednictvím které se uplatňuje nárok na dávku.

Ve chvíli, kdy má příslušné pracoviště okresní správy sociálního zabezpečení k dispozici všechny výše uvedené doklady, včetně přílohy, kde zaměstnavatel uvedl započitatelný příjem žadatele za určité období, pak se PPM žadateli vyplatí.

Rodičovský příspěvek x Peněžitá pomoc v mateřství

Z hlediska sociálních dávek se rozlišují dva termíny - peněžitá pomoc v mateřství a rodičovský příspěvek. Peněžitá pomoc v mateřství je na 27 týdnů a začíná se čerpat nejdříve osm týdnů před očekávaným porodem dítěte. Vypočítává se podle příjmů toho, kdo čerpá, tedy otce nebo matky.

Rodičovský příspěvek se vyplácí dva, tři nebo čtyři roky. Buď začne být pobírán po vyčerpání PPM, nebo hned po porodu, pokud na peněžitou podporu nemáte nárok.

Rodičovský příspěvek náleží každému, kdo podá vyplněný formulář na úřadu práce podle svého trvalého bydliště (možno odeslat i v elektronické podobě).

Od státu je rodiči postupně vyplaceno 220 tisíc korun. Každý měsíc rodičovské dovolené pak náleží poměrná částka podle toho, kolikarokní variantu čerpáte (dva, tři nebo čtyři roky). V tomto případě tedy stačí, aby alespoň jeden z páru byl zaměstnaný nebo OSVČ. Pokud jsou oba rodiče nezaměstnaní, či studující, pak musí povinně čerpat variantu čtyřletou.

Právo na **vyplácení rodičovského příspěvku** je od prvního dne narození dítěte, ale o dávku je třeba zažádat na příslušném úřadu práce.

Fenomén aktivního otcovství

V dnešní době se již více jak polovina českých mužů aktivně účastní porodů. Stále více mužů také chce být doma se svojí ženou a dítětem po porodu, aby mohli být hned od počátku oporou a pomoci s péčí o malého potomka.

Toto období je důležité pro **navázání vztahu otce a dítěte** a posílení vzájemných rodinných vazeb. Muži, kteří se dříve zapojí do péče o dítě, projevují tendence tyto snahy i do budoucna prohlubovat a být více ochotní spolupracovat na chodu domácnosti a péči o potomka.

Otec se stejně dobře jako matka dokáže o dítě postarat a umí reagovat i na potřeby novorozence. Četné výzkumy dokazují, že neexistuje nic, jako vrozený rodičovský instinkt, který by náležel pouze matce. Otec rozhodně není pro děti jen jakousi okrajovou figurou. Zejména u chlapců hraje otec roli vzoru, kterému se touží vyrovnat. Chlapci vyrůstající bez otce, mohou v tomto směru strádat, hůře se začleňují do skupiny vrstevníků a jsou celkově méně asertivní.

Dcery zase na základě vztahu s otcem vnímají hodnotu svého ženství a utvářejí si závazné představy o budoucím partnerovi. Otcové mají obrovský vliv na dceřino vnímání ženské role, i na její orientaci v práci a kariéře.

Na svoje dcery mívají otcové nejvýznamnější vliv zejména v období jejich dospívání. Dívky, které mají dobré vztahy se svým otcem, se cítí být akceptovány, lépe navazují partnerské vztahy a jsou také v partnerství více sebevědomé.

Děti potřebují ujištění o své hodnotě, pokud toto utvrzení od svého otce nedostanou, může se stát celý jejich život zoufalou snahou dokázat, že přeci jen něco umí a zmůžou. Člověk, který ze strany otce prožil ujištění, může žít daleko vyrovnaněji a sebejistěji, v hloubi duše zná svoji hodnotu, protože tam byla vložena otcem.

Pro děti je otec opěrným bodem a jistotou a je důležité, aby si mohli blízkost a přítomnost svého otce prožít, tedy aby s nimi jejich otec opravdu trávil čas reálně i v emocionální blízkosti.